

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Sacramentis. In qua Tractatibus decem de Sacramentis in genere, tum
speciatim, videlicet de Baptismo, Confirmatione, Eucharistia spectata ut
Sacramento, & ut sacrificio: de Pœnitentia, de Suffragiis, Indulgentiis, &
Iubilo, de Bulla Cruciat, de Extrema-unctione, & demum de Ordinis
Sacramento ...

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

De causa ad Indulgentiæ concessionem requisita. 7

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76649)

vt satisfactio superabundans applicet, sed etiam eas, quibus alioquin indigenti mihi probatur admissio posse prelatum applicationem absolute precipere: quia detrimentum, quod inde subditis provenire potest, levis momenti est, commendandumque videtur ob publicam necessitatem: precipue cum aliunde facile compensari possit, & sufficienter videatur compensatum merito illius applicationis provenientis a charitate, pietate, & obedientia: tamen contrarium sentiat D. dac. Nuñez in addit. ad 3. p. q. 25. art. 3. diff. 1. & q. 26. art. 1. conc. 6. Bonac. diff. 5. q. 1. p. 3. n. 21.

15. Porro non solum mediare, sed etiam immediate censent grauilissimi Doctores, posse Prælatum satisfactionem operis religiosi a suis subditis præstiti, verbi gratia ieiunij, orationis, corporis castigationis, pro benefactoribus applicare, siotti possunt ipsi subditi. Sic docuit Nauar. de indulgent. not. tab. 31. n. 18. Cordub. dicta quæst. 39. dicto 3. & segg. Rodrigu. quæst. 33. artic. 2. & 4. Henric. l. 7. cap. 31. num. 6. Man. Prælat. tom. 2. quæst. 50. art. 2. & 3. Valent. disp. 7. quæst. 20. punct. 3. ante medium. Mouvitur: quia subditorum voluntates, maxime religiosorum, superiori subiciuntur, ita vt contra voluntatem superioris nec velle, nec nolle habeant. At nequam conferentur subiectæ, si superior non æque possit, ac subditi, de rebus que subditorum voluntati subunt, disponere. Ergo æque, & efficacius quàm subditi, applicare satisfactioes potest.

16. Contrarium nihilominus verius existimo, scilicet, Prælatum non posse independenter a subditi intentione opus illius satisfactorium applicare. Sic docuit Suar. disp. 55. sect. 5. & n. 10. Laym. l. 5. sum. tr. 7. c. 4. n. 5. conc. 1. & 2. Ratio ea est: quia satisfactioes præteritas nemini applicatas, vel applicatas habenti obicem, nec Prælatum, nec subditum, qui ea opera satisfactoria præstitit, alicui applicare potest, vt docet communis sententia cum Durand. in 4. dist. 20. q. ult. n. 6. Nauar. de indul. not. 31. n. 18. Soto dist. 21. q. 2. art. 1. Cordub. q. 39. dict. 4. Rodrigu. not. q. 33. art. 3. art. ult. Suar. disp. 55. sect. 5. n. 6. Valent. l. 4. dist. 7. q. 20. p. 3. ante med. Laym. tr. 7. c. 4. n. 5. conc. 1. Bonac. disp. 6. de indul. q. 1. p. 3. n. 19. Etenim operi, dum fit satisfactio, conceditur, que sub dominio operantis est, sicut & opus: at opere præterito, illius dominium cessat in operante, & consequenter satisfactiois dispositio, cui non obstat, quod perente opere satisfactorio, non percat illius satisfactio, sed moraliter ex Dei benignitate persistat in diuina acceptatione: quia sic ibi persistit, vt in thesauro Ecclesiæ aggregetur, neminique alicui a Pontifice concedatur de ea disponere: quia nullus alius, præter Pontificem, vt dictum est, potestatem habet thesaurum Ecclesiæ distribuenti aliis vere, & proprie indulgentias prælati concedere.

Satisfactioes verò futuras non videtur posse Prælatum sua intentione efficaciter applicare: quia non subduntur eius dominio, & dispositioni, sed dispositioni subditorum. Nam votum obedientiam non priuauit subditum libera, & licita facultate quam habebat disponendi de suis actionibus. Superiore in consilio; absoluta tamen, & valida dispositione nequam priuate potuit. Quod si penes subditum est dominium suarum satisfactorum, & nullo modo penes prælatum: nequit prælatum independenter a subdito valide eas satisfactioes applicare: quia applicaret rem non suam, seu sub eius dominio non existentem. Et confirmari potest: quia plures doctores sentent vt defendit Bonac. supra n. 20. Si Prælati vni applicet satisfactioem subditi; ipse verò alteri, applicationem subditi subistere, corrumpere tamen, Prælati applicationem. At ex hac doctrina manifestè inferitur, voto obedientiam dominium suarum actionum non abdicasse, nec in Prælatum transfuisse. Ergo Prælatum de satisfactoribus subditorum non potest immediate disponere.

7. Fundamentum oppositæ sententiæ ex dictis solum est: subditiur enim subditi suo Prælato, vt iuxta eius voluntatem dispositionem suarum actionum præstent: at subiectio non præstat Prælato potestatem de subditorum actionibus per se, & immediate disponendi, præcipue de actionibus mere interitis, & que iurisdictioni Prælati subiciuntur. Eodem modo explicandum est illud axioma, quod religiosus non habeat velle, nec nolle, liberum, inquam, & licitum independenter a voluntate Prælati in iis, que Prælati iurisdictioni subunt.

PUNCTUM VII.

De causa ad indulgentiam requisita.

1. Requiritur causa pia & honesta.
2. Ad licitam concessionem debet esse causa concessionem proportionata.
3. Item, ad validam concessionem ex communiore sententia.
4. Soluitur fundamentum oppositum.
5. Semper præsumendum est, causam sufficientem adesse.
6. Etsi, indulgentia concessio ob defectum causa non teneat, alicui tamen concessionem absoluenti, & dispensandi firma persistant.

Ferd. de Castro, Sum. Mora. Pars IV.

7. Quamuis causa insufficientis sit ad integram indulgentiam concessionem, si sufficiat ad partem, comparatione illius partis valet concessio.

8. Sufficientia causa præcipue ex fine desumitur. Item ex opere iniuncto, aliisque circumstantiis.

1. Causam piam, & honestam necessariam esse, non solum vt licite, sed etiam vt valide indulgentia concedatur, firmant contra Paludan. in 4. dist. 21. q. 4. art. 1. ferè omnes Doctores, D. Thom. in Supplem. q. 23. art. 2. Bonac. in 4. dist. 20. p. 2. art. 1. qu. 6. Soto dist. 21. q. 2. art. 2. Caiet. de indulg. tr. 9. q. 1. & tr. 15. c. 4. qu. 1. Nauar. de indulg. not. 15. num. 17. Cordub. q. 17. Henr. l. 7. c. 14. Valen. l. 4. dist. 7. q. 20. p. 4. in pr. Suar. disp. 54. sect. 1. & 2. Coninc. disp. 12. dub. 6. Laym. l. 5. tr. 7. c. 5. n. 1. Emm. Sà indulg. n. 4. Bonac. disp. 6. de indulg. p. 4. n. 1. & alij communiter. Summirurque ex Innoc. III. in c. Cum eo de poenit. & remiss. ibi enim reprobandur indulgentiæ indiscretæ, quæ aliæ esse non possunt, quàm concessæ abique causa. Expressit ex Clem. in Extrauog. Vnigenitus, de poenit. & remiss. ibi: thesaurum Ecclesiæ dispensandum esse propriis, & rationabilibus de causis. & ex Leone X. in epist. ad Caietan. seu Bulla condemnationis Lutheri, & Martino V. in fin. Concil. Constantiens. afferentes, suspectos de heresi interrogandos esse, an credant, habere Pontificem potestatem concedendi indulgentias ex causa rationabili. Ratio est: quia Pontifex in concessione indulgentiarum non procedit, vt dominus, sed vt dispensator. Quippe satisfactioes Christi, & Sanctorum sub dominio Christi sunt, & earum distributio Pontifici conceditur, iuxta illud Pauli 1. ad Corinth. 4. Sic nos existimet homo, vt ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei. At dispensator non solum illicite, sed etiam inualide dispensat, si dispensationem faciat contra sui domini voluntatem. Ergo Pontifex satisfactioes Christi, & Sanctorum abique causa dispensans, non solum illicite sed inualide dispensat: quippe dispensat contra voluntatem Christi, que cum semper fuerit de gloria Patris, eam per suos ministros in dispensatione proprii thesauri exequi, & adimpleri intendit.

Quod si dicas, eam gloriam sufficienter obtineri ex eo, quod reus pœnæ soluendæ a vinculo, & obligatione soluitur: est enim actus spiritualis misericordiam diuinam liberalitatem, & benignitatem commendans. Non igitur est alia causa extrinseca acquirenda, præter eam, quam secum trahit indulgentiæ concessio, vt licita, & valida sit. Obstat, quia legalis iniuria, cui misericordia repugnare non potest, exigit ne condemnatus ad subeundam pœnam ab ea soluat gratiæ, & abique vlla alia causa, præter bonum ipsius damnati. At peccator iure diuino condemnatus est subire pœnam pro peccatis debitam, ergo ob benefaciendum illi tantum nequit Pontifex solutionem concedere. Præterea potestas, quam Christus Pontifici reliquit, non fuit in damnium fidelium, sed in eorum commodum: neque in Ecclesiæ distinctionem, sed in illius ædificationem: at si posset Pontifex prohibito valide saltem, indulgentias concedere, ea potestas cederet in damnium fidelium, & in Ecclesiæ destructionem. Quippe fideles abique vilo timore pœnæ, peccarent scientes, sibi pœnam gratis condonari posse, sacramentales pœnitentiis sibi iniunctas contemnerent, & ecclesiastica disciplina prorsus eneuaretur. Ergo non est credendum, hanc a Christo fuisse potestatem concessam.

2. Sed, an requiratur ad concessionem indulgentiæ, non solum causa pia, & honesta, sed concessioni proportionata, non est ita certum. Et quidem ad licitam concessionem affirmant ferè omnes Doctores, causam proportionatam concessioni requiri. Prudens enim & fidelis dispensatio expostulat, ne abundantior remissio abique grauiori causa fiat. Colligiturque manifestè ex cap. Cum ex eo. de poenitent. & remissionib. vbi indulgentiæ indiscretæ reputantur ob defectum causæ proportionatæ. At plures negant causam proportionatam requiri pro valida concessione, quos plena manu refert Bellarm. l. de indulgent. cap. 12. & sequuntur Valent. disp. 7. quæst. 20. part. 4. circa finem, vers. Est igitur quarta. Reginal. in practi. tom. 1. l. 7. n. 112. Emm. Sà verbo indulgentia, num. 1. Bonac. disp. 6. de Indulgent. quæst. 1. punct. 4. n. 5. Mouvitur: quia concessio indulgentiæ ex qualibet causa pia, quamuis minima, est iuxta intentionem Christi, saltem quoad eius valorem: tum quia fit ex causa cedente in honorem Dei, quam plurius Christus, & Sancti æstimant, quàm proprias satisfactioes: tum ne Pontifex decipiatur in indulgentiis concedendis in non leue Ecclesiæ detrimentum: tum, quia moraliter est impossibile, æqualitatem causæ cum indulgentiæ concessione inuenire.

3. Communior tamen sententia, & tenenda affirmat, ad valorem indulgentiæ requisitam esse causam conuenientem, & proportionatam, iuxta prudens concedentis arbitrium. Sic Caietan. in Opus. de indulgentia, quæst. 1. & 2. Cordub. quæst. 20. Bellarm. dicto libr. 1. cap. 12. Henric. cap. 14. num. 5. Suar. disp. 54. sect. 3. num. 5. Coninc. disp. 12. dub. 6. conclus. 2. numer. 31. Laymann. libr. 5. tract. 7. cap. 5. num. 1. & alij apud ipsos. Ratio est: quia ea ex parte, qua indulgentia causam excedit, concessio censetur facta abique causa pia, iuxta, & rationabili

habili, & honesta: quinimò absque causa, cum causa quæ adest, secundum rationem, & iustitiam minorem concessionem exigat. Notanter dixi, *iuxta prudens concedentis arbitrium*. Non enim credendum est, Christum Dominum potestatem Pontificis in concedendis Indulgentiis restrinxisse ad æqualitatem, & proportionem causæ in se spectatæ, ob ea incommoda, quæ opposita sententia inferrebat: sed credendum est, solum expositulasse causam prudenti arbitrio æqualem: quia hæc ratio est fidelis, & prudens dispensator. Neque his obstat, quod Sacramenta, etiam si prudentissimè concedantur, vel recipiantur, non operari suos effectus ex dispositione existimata, nisi dispositio requisita de facto, & in re existat: neque sacrificium, aut indulgentia applicata habenti obicem, poenam remittit; tamen si prudenter credatur effectum habitura: quia est latum discrimen à concessione Indulgentiæ: hæc enim proventit à concedente ex potestate, quam habet regendi Ecclesiam, ac proinde expediat valorem illius pendere ex sola prudenti gubernatione, & gratia, reliquique sacramentorum effectus, poenæque pro peccatis debita remissio, siue per sacrificium, siue per indulgentiæ applicationem fiat, ab ipso Deo immediate conceduntur. Mirum igitur non est, quod non sit contentus dispositionis existimatione; sed dispositionem realem, & in re existentem requirat.

4. Ex his solum relinquatur fundamentum oppositum: quia ratione, inquam, Pontifex vix decipi possit in indulgentiis concedendis, nisi ex malitia procedat; quod nullatenus præsumendum est: possitque absque difficultate æqualiter causæ attingere. Deinde negandum est, concessionem Indulgentiæ ex causa pia inproportionata esse ex voluntate Christi: quia cedit in Dei honorem, aliàs probaret esse concessionem discretam, nullamque peccatum in ea committi: honor enim diuinus est, ut vindicta iustitia seruetur, & debita poena exoluatur, dum non adest causa iusta, & rationi cõsona ad eius remissionem.

5. Monent tamen, & bene communiter Doctores, Coninch. *disp. 12. dub. 6. n. 36. Tolet. lib. 6. c. 28. n. 6.* Bonac. plures referens *disp. 6. q. 1. punct. 4. in fine*, semper præsumendum esse, causam sufficientem adesse ad indulgentias plenarias concedendas, tamen si opus iniunctum leuissimum sit. Quia pro facto Principis, eiusque valore stat præsumptio: neque in concessione Indulgentiæ spectatur præcipue opus iniunctum; sed finis, ob quem conceditur, idèque communiter Doctores restantur, indulgentiam valere, quantum sonat.

6. Secundo monet Suarez. *disp. 54. sect. 2. n. 17.* quem sequitur Laym. *lib. 5. sum. tract. 7. c. 5. in fine*, si simul cum indulgentiæ concessione concedatur facultas absoluedi à reſeruatiss, commutandi vota, & iuramenta; tamen si indulgentia deficiat ob defectum causæ; prædicta tamen facultas firma perſistit, ut pote quæ ex libera voluntate Pontificis pendet, qui eam pro suo arbitrio, cui placuerit, communicare potest.

7. Verum, esto, causa inæqualis sit ad integram Indulgentiæ concessionem, non obinde concessio ex toto perit; sed ea ex parte, qua causam sufficientem habet, subsistit: nam concedens indulgentiam ampliorem, eo ipso minorem concedere intendit, & cum ad eam concessionem habeat potestatem, ad sitque causa iusta, & rationabilis; affirmandum est, eam concessionem valere: diuisibilis enim est illa concessio, ac proinde ex parte potest esse valida, & ex parte inualida. Atque ita ut certum defendit Suarez *disp. 54. sect. 3. n. 9.* Egid. de Coninch. *disp. 12. dub. 6. concl. 2.*

8. Superest difficultas, unde sumatur sufficientia causæ ad indulgentiarum concessionem? Respondeo, præcipue desumi ex fine, quo mouetur Pontifex, qui semper debet esse fidei exaltatio, hostium Ecclesiæ destructio, vel conuersio, Ecclesiæ apostolicæ specialis reuerentia, obsequiorum ei factorum gratificatio, cultus Dei, vel Sanctorum promotio, & quilibet alius, qui specialiter cedit in honorem Dei. Neque opus est: quod hic finis semper sit communis, & publicus: sed solum quando indulgentia communis est: pro priuata enim indulgentia, & vni tantum concessa, priuatus sufficit: quia sic habet æqualitatem, & proportionem indulgentia cum causa, ut latè expendit Suarez. *disp. 54. sect. 4. per totam.* Deinde sumitur sufficientia causæ ex proportionem, quam habet opus iniunctum & ipsamet indulgentiæ concessio ad prædictum finem consequendum: semper enim ex se apta esse debent ad consecutionem finis inrenti. Quando enim indulgentia communis est, atque ad eod finis intentus communis est, per quemlibet in particulari leuiter videatur obrineri, sufficit, si per omnes obrineatur, ut notauit Coninch. *disp. 12. dub. 6. n. 33.* Fateor tamen, sæpè indulgentiam concedi absque conditione alicuius operis iniuncti, ut conceditur morituro, vel alicui de Ecclesia non leuiter bene merito, vel nimis tristi, & quasi desperato, ut tristitiam extunciat, & spem diuine misericordiæ concipiat: vel ex quadam liberali donatione ob causam aliquam iustam, & honestam, sicuti solet Pontifex in die suæ coronationis, & in solenniortibus, festiuitatibus, & præcipue feria 5. in Cœna Domini plenariam præsentibus indulgentiam concedere: & sic Episcopus sua benedictione præsentibus quadragenam impertitur, sicuti bene aduertit Suarez. *disp. 52. sect. 4. n. 3.* Coninch. *disp. 12. dub. 6. n. 34.*

Bonac. *disp. 6. q. 1. part. 4. n. 6.* Valen. *disp. 7. q. 20. part. 4. & alij.* Semper tamen necessarium est, ut concessio Indulgentiæ credatur in maiorem Dei honorem credere, quam crederet stricta, & rigorosa satisfactio, vel satisfactio.

P V N C T V M VIII.

De conditionibus requisitis in eo, qui lucraturus est indulgentias.

1. Debet esse baptizatus.
2. Neque per modum suffragij concedi catechumeno potest, est alij contra sentiant.
3. Debet esse in gratia eo tempore quo ei Indulgentia applicatur.
4. Recedente peccato, aliqui existimant indulgentiam applicari. Sed oppositum est verius.
5. Cavere debet excommunicatione.
6. Tempore quo applicatur Indulgentia, debet illa indigere.
7. Exequendum est opus iniunctum.
8. Sollicitudo exequendi opera poenalia non requiritur, tamen si Caiet. oppositum sentiat.
9. Satisfit fundamento Caiet.

1. Prima conditio requisita in eo, qui lucraturus est indulgentiam, est, esse baptizatum. Sic ex communi sententia docet Suarez. *disp. 52. sect. 2. in pr.* Val. *disp. 7. q. 20. p. 201.* Coninch. *disp. 12. dub. 7. in initio* Laym. *lib. 5. tract. 7. c. 6.* Bonac. *disp. 6. q. 1. p. 5. n. 1. & alij*: quia thesaurus satisfactiois Christi, & Sanctorum Ecclesiæ relictus est, ut per illius Pastores in eius membra distribuatur: at qui baptizatus non est, non est Ecclesiæ membrum. Non igitur illi fieri distributio potest. Item, confessio indulgentiarum, si per modum absolutionis concedatur, est adus iurisdictionis: qui tamen exerceri nequit in non subditum, qualis est non baptizatus.

2. Ant autem per modum suffragij concedi Indulgentia possit catechumeno in gratia existenti, res est incerta. Affirmat Nau. *de Indulg. not. 31. in fin.* Henric. aliis relatis *lib. 7. c. 18. n. 3.* Benzion. *lib. 5. de Iubileo, cap. 15. dub. 28. asserti. 6.* indicat Emman. *Sa verbo. Indulgentia, n. 2.* & probabile reputat Laym. *lib. 5. art. 7. c. 6. n. 1.* Et mouentur: quia applicatio iurisdictionem non ex postulat: idèque proleſt defunctis in Purgatorio existentibus. Et præterea satisfactioes propriæ possunt catechumeno applicari: ergo communes applicari poterunt ab Ecclesiæ Pastoribus, Caterum oppositum verius existimo Suarez. *disp. 52. sect. 4. n. 8.* Coninch. *disp. 12. dub. 10. ad fin.* Filliuc. *tr. 8. c. 8. q. 10. n. 214.* Bonac. *disp. 6. de Indulg. q. 1. p. 5. n. 2.* ed quod Ecclesia nunquam fuerit vsu hoc applicationis modo: quod est indicium non habere ad id potestatem. Congruentia ea est: quia thesaurus Ecclesiæ solum Ecclesiæ membris expedit distribui. Item, hæc applicatio operatur suum effectum ex opere operato, sicut & sacramenta. At nullum Sacramentum, præter Baptismum, applicari potest catechumeno, quantumvis per gratiam sic Christo vnitum: ergo neque indulgentia. Neque obstat, hæc applicationem non ex postulare iurisdictionem in eo, cui faciendâ est: quia satis est, quod ex postulet iurisdictionem in distributione bonorum faciendâ, quam non habent Prælati Ecclesiæ: comparatione illorum, qui extra Ecclesiam existunt. Neque ex eo, quod satisfactioes proprias possit catechumeno iusto applicare, inferitur, quod Prælati Ecclesiæ satisfactioes communes applicare possit: quia propriam satisfactioem vnusquisque est dominus, quas mirum non est, quod possit, cui maluerit, applicare: satisfactioem Ecclesiæ solus est Prælati dispensator ex voluntate Christi, quæ non præsumitur respectu eorum, qui suæ Ecclesiæ visibili vniti non sunt.

3. Secunda conditio. Debes in gratia existere eo tempore, quo Indulgentiam consecutus es: quia astrictus poenæ æternæ incapax est temporalis poenæ remissionem consequi. Quæ ratio probat, nullius peccati, etiam remissi, consequi indulgentiam posse. Nam de peccato, siue mortali, siue veniali, quod remissum non est, certum existimo, indulgentiam consequi non posse quia alienum est à diuina providentia, & prudenti gubernatione perſeuerare culpa, reatum poenæ remitti, uti ex communi docet S. Th. *in addit. 3. p. q. 27. art. 1.* Nauat. *de Indulg. not. 17. n. 1.* Emman. *Sa verb. Indulgentia, n. 2.* Suarez. *disp. 52. sect. 2. n. 3.* Laym. *lib. 5. sum. tr. 7. c. 6. n. 3.* Egid. *disp. 12. dub. 7. in prin.* Bonac. *disp. Indulg. q. 1. p. 5. n. 4.*

Notanter dixi, *tempore quo consecutus es indulgentiam*. Non enim videtur necessarium, ut omnia opera ad indulgentiam requisita in gratia præſententur. Nam, cum ex natura rei hæc circumſtancia in operibus iniunctis non requiritur, quippe Deus ob peccatoris opera moueri potest ad finem à Pontifice intentum concedendum; Pontifex autem eam circumſtantiam expressè non ex postulat, non est, cur à nobis ex postuletur. Gratia enim non ob opus iniunctum, sed ob effectum Indulgentiæ Doctores exigunt, ut videtur est in Nau. *& de Indulg. not. 19. n. 17. & not. 32. n. 47.* Suarez. *disp. 52. sect. 2. n. 7.* Val. *q. 20. p. 5. ad fin.* Egid. *disp. 12. dub. 7. n. 29.* Bonac. *q. 1. p. 5. n. 10.* Laym. *cap. 6. num. 3.* Henric. *c. 9.* Tolet. *lib. 6. cap. 27. & alij apud ipsos.*